

RAZLOGOV ZA KRČENJE BDP V 2014 NI

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

Tuje in domače institucije kar tekmujejo v napovedih katastrofičnega krčenja gospodarske aktivnosti. Po njihovih napovedih naj bi bila Slovenija v letu 2014 skupaj s Ciprom najslabša med vsemi članicami EU. Čeprav je stanje v gospodarstvu slabo, ob koncu leta ni znakov novega poslabšanja. Prej narobe; dejanska gibanja in pričakovanja kažejo na rahlo oživljanje gospodarstva ali vsaj na nadaljevanje stagnacije, kar se bo spremenilo le, če bo prišlo do večjih problemov v najvažnejših trgovinskih partnericah ali do velikih napak gospodarske politike.

11

Raven vseh oblik končnega trošenja, razen izvoznega, ostaja nižja od ravni pred začetkom krize, bolj dolgoročna dinamika niha, a kaže, da se je trošenje okrepilo. Pričakovano trošenje za nekaj naslednjih mesecev se ne spreminja; izvozno je na ravni evro območja, kar velja tudi za skupno povpraševanje po proizvodih predelovalne dejavnosti. Najbolj šibko ostaja pričakovano povpraševanje po storitvah. V naslednjih mesecih je mogoče pričakovati nespremenjeno dinamiko rasti izvoznega povpraševanja, malo višjo dinamiko trošenja prebivalstva za blago, več investicij v gradbene objekte ter nadaljevanje šibkega trošenja storitev.

Oktober ni spremenil dotedanjih gibanj v menjavi s tujino. Ta niso spektakularna; presežek je v veliki meri posledica upadanja domačega povpraševanja in s tem stagnacije uvoza, kar pa je tudi značilnost trgovinskih gibanj drugih članic EU. Ob malone izravnani skupni blagovni bilanci pa je Slovenija oktobra imela presežek v menjavi s članicami EU in primanjkljaj v menjavi z drugimi državami, kar je neobičajno in najbrž enkratno.

Gospodarska klima se je v novembru nekoliko otoplila; na izboljšanje je vplivalo zvišanje zaupanja v predelovalnih in storitvenih dejavnostih. Gibanje naročil v predelovalnih dejavnostih je podobno gibanjem v EU28, gibanje naročil v zdesetkanem gradbeništvu pa je v Sloveniji precej boljše. Mnogo slabše gre tako v Sloveniji kot v EU trgovini na drobno.

Nihanja industrijske produkcije okrog ničle se nadaljujejo; produkcija se je v medletni primerjavi znižala, impulzni trend kaže na pospešitev. Podobno nedoločna so gibanja v EU28; medletna produkcija je nekoliko porasla, v oktobru pa je v primerjavi s septembrom zrasla v enajstih, padla pa v dvanajstih članicah, za katere so podatki.

Vrednost opravljenih gradbenih del je bila oktobra višja kot septembru in precej višja kot pred letom; impulzni trend kaže rast. Število turističnih prenočitev je bilo septembra večje kot lani in je tudi trendno raslo, oboje zaradi tujih turistov, saj je domačih vse manj.

Transportnim panogam, za katere so podatki, gre bolje; javni cestni potniški promet in zračni promet rasteta, potnikov na Brniku je več, pretovor blaga v Kopru je bil oktobra za tretjino večji kot lani.

Število registriranih iskalcev dela se je v novembru še nekoliko povečalo, novih prijav je bilo manj kot oktobra; spet jih je največ iskalo delo, ker jim je potekla zaposlitev za določen čas. Med tistimi, ki so odšli z zavodov, jih je sicer največ našlo novo zaposlitev ali samozaposlitev. Brezposelnost v EU28 še raste, najbolj kritično je stanje v perifernih državah evro območja.

12

Inflacija se še naprej znižuje. Decembra so se znižale cene tako blaga kot storitev, vendar storitev precej več. V večini skupin proizvodov so se decembra cene znižale, najbolj sta se zaradi sezonskih razprodaj pocenila obleka in obutev, podražila pa zelenjava in naftni derivati. Inflacija merjena s harmoniziranim indeksom življenjskih stroškov se je znižala na raven v evro območju. Proizvajalčeve cene se umirjajo (oziroma padajo) še bolj kot cene življenjskih potrebščin. Cene surovin na svetovnih trgih nihajo, bolj dolgoročno pa se zmanjšujejo. Cenovna pričakovanja v naslednjih nekaj mesecih ne kažejo bistvenih sprememb v dinamiki cen.

Povprečne plače so oktobra opazno porasle; glavnina povečanja ni bila sezonska. Plače so se povečale v večini dejavnosti, znižale so se le v izobraževanju, najbolj pa so se zvišale v dejavnosti proizvodnje električne energije, plina in pare. V predelovalni dejavnosti se enotni stroški dela glede na evro območje še naprej zmanjšujejo. V širši državi enotni stroški dela stagnirajo na ravni, ki je približno 6 odstotkov nižja kot pred krizo, zato vse bolj zaostajajo za ustreznimi enotnimi stroški dela v evro območju, kjer še naprej enakomerno naraščajo.

Javnofinančni prihodki so se novembra zmanjšali, poslabšala se je tudi bolj dolgoročna dinamika. Domači davki na blago in storitve so novembra močno padli, padla je tudi bolj dolgoročna dinamika. Zmanjšala sta se tako prihodek od davka na dodano vrednost kot trošarine. Osnovne davčne oblike neposrednih davkov se niso bistveno spreminjale.

Skupni krediti gospodarstvu in prebivalstvu so se oktobra zmanjšali. Mesečni padec je bil precej večji od dosedanjega, zato se je tudi bolj dolgoročna dinamika, ki se je pred tem že ustalila, opazno poslabšala. Ponovna pospešitev krčenja kreditov je omejena na kredite podjetjem. Dodaten padec kreditov je verjetno tudi posledica zapiranja dveh bank, saj druge banke niso sposobne hitro prevzeti strank, ki so v bankah v likvidaciji ostale brez kreditne podpore. Skupni depoziti so oktobra ostali praktično nespremenjeni, bolj dolgoročna dinamika pa se je okrepila. Popravljanje depozitov poganjajo izjemni viški v tekočih transakcijah, ki so vir opazne rasti depozitov podjetij, saj se depoziti prebivalstva še naprej počasi zmanjšujejo ali stagnirajo. Posojilne obrestne mere za prebivalstvo so podobne kot v evro območju, posojilne obrestne mere za podjetja pa so še naprej opazno višje kot v povprečju evro območja, a nižje kot v državah, ki so prejele pomoč. Tudi po dokapitalizaciji

bank ne gre pričakovati sprememb, če in dokler se banke ne bodo začele ponovno ukvarjati s svojo osnovno dejavnostjo - kreditnim posredovanjem. Če se bo ukrepanje nosilcev ekonomske politike končalo z dokapitalizacijo bank (in pregledovanjem kreditnih map), se kreditiranje ne bo pospešilo; v evrski periferiji so obsežne dokapitalizacije bank prej poslabšale kot izboljšale dinamiko kreditov.

Presežek v tekoči plačilni bilanci je bil v oktobru nekaj pod povprečnim mesečnim 200 milijonskim presežkom; ustvarjala sta ga presežka na računih blaga in storitev, zmanjševal pa primanjkljaj na računu dohodkov. To velja tudi za deset mesecev; presežek je prav tako rezultat presežkov na računih blaga in storitev in primanjkljajev na računih dohodkov (nekoliko manjšim kot lani) in tekočih transferov (nekoliko večjim kot lani). Finančni račun odlikava tekoče tokove; zmanjšanje obveznosti oziroma povečanje terjatev je doseglo skoraj 3 milijarde evrov; kapital se je odlival prek računa neposrednih in ostalih naložb, prilival pa prek naložb v vrednostne papirje. Bruto in neto dolg Slovenije se zmanjšujeta.

13

THERE ARE NO REASONS FOR CONTRACTION OF GDP IN 2014

Velimir Bole Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

International and domestic institutions fiercely compete in forecasting catastrophic deterioration of economic activity in Slovenia. According to them, the performance of the country will be in 2014, together with Cyprus, the worst among EU member states. The economy is in bad shape, but there are no signs of worsening. Indeed, actual trends and expectations point to a possibility of slight recovery or, at least, to a continuation of stagnation. This might change if major deteriorations occur in the key trading partners, or in the case of severe mistakes in economic policy.

Levels of all forms of final demand, with the exception of exports, remain below pre-crisis levels, longer term dynamics varies but indicates that spending has strengthened. Expected spending for the next few months has not changed; export dynamics will be at the level of

the euro area, which also applies for manufactured products. The weakest is the demand for services. In the coming months, one can expect stable growth in exports, a slightly higher dynamics of household spending on goods, more investment in construction, and continued weak spending on services.

October has not changed incumbent trends in international trade. They are not spectacular; surplus is partly due to the decline in domestic demand and stagnating imports, which characterizes trade relations in other EU states as well. Slovenia in October had a surplus in trade with EU member states and trade deficit with other countries which is unusual and probably unique.

14

In November, economic climate warmed slightly. The improvement was shaped by increased confidence in the manufacturing and service sectors. The state of orders in manufacturing is similar to the state in the EU28, the orders in construction, which had been decimated in Slovenia, are much better than in EU28. Pessimism prevails in retail trade, both in Slovenia and in the EU.

Fluctuations of industrial production around zero continue; in annual comparisons production declined while impulse trend reflects acceleration. The movements in the EU28 are as well vague, In October annual production rose slightly, compared to September it rose in eleven and fell in twelve member states for which data are available.

The value of construction works in October was higher than in September, and much higher than in October last year; impulse trend shows growth. Number of overnight stays in September was also higher than last year and there is an upward trend, both go on the account of foreign tourists, as there are less and less domestic tourists. Branches of transport, for which there are data, are in a good shape; public passenger road transport and air transport grew, there were more passengers at Brnik airport, the amount of reloaded goods in the port of Koper was for a third higher than last year.

The number of registered job seekers in November increased slightly, there were less new applicants than in October. Most of them were looking for a new job, because their temporary job expired. Among those, who left the employment offices, most found new jobs. Unemployment in the EU28 continues to grow, the most critical is the situation in the peripheral countries of the euro area.

Inflation continues to dwindle. In December, prices of goods and services fell, the latter a lot more. Prices fell in most product groups; mostly, due to seasonal sales, prices of clothing and footwear while prices of petroleum products and vegetables increased. Inflation, measured by the harmonized index of cost of living, has been reduced to the level in the euro area. Producer prices are slowing (or falling) even more than consumer prices. Prices of raw materials on the world markets fluctuate, while in the long term they decline. Price expectations in the next few months show no significant change in the dynamics.

Average wages increased markedly in October; the majority of the increase was non seasonal. Wages increased in most activities except in education, they increased most in the sector producing electricity, gas and steam. In manufacturing, the unit labor costs relative to the euro area continued to decline. In the public sector, unit labor costs stagnated at a level, which is about 6 percent lower than before the crisis and are therefore increasingly lagging behind by the appropriate unit labor costs in the euro area where they continue to steadily grow.

Government revenues decreased in November, more long-term dynamics also worsened. Domestic taxes on goods and services declined sharply; appropriate long-term dynamics both of the value-added tax and excise duties decreased. Basic tax forms of direct taxes in November did not change significantly

15

In October, loans to corporations and households decreased. The monthly decline was much larger than before, therefore the longer term dynamics, which this year has already begun to settle, worsened considerably. The acceleration of the decline is limited primarily to corporations. A further fall in lending can be expected due to the closure of two banks, as other banks are not able to quickly take over their clients; they will stay without credit support. Total deposits have remained practically unchanged, longer term dynamics strengthened again. Strengthening has been driven by exceptional surplus in the current account, which is a source of noticeable growth in deposits of companies, as deposits of households continue to slowly diminish or stagnate. While lending interest rates for households are similar to the rates in the euro area, the borrowing rates for companies are markedly higher than in the euro area average, but at the same time lower than in countries that have received aid. One cannot expect that the recapitalization of banks will change anything, as long as the banks do not start to re-engage with their core business - credit intermediation. If the action of economic policy makers end with the recapitalization of banks (and reviewing credit files), the situation it will remain unaltered. In the periphery of the euro area where a comprehensive recapitalization of the banks took place credit dynamics deteriorated rather than improved.

The surplus in the current account was in October, slightly below the monthly 200-million surplus, created by the surplus in the accounts of goods and services and decreased by the deficit in the income account. This is also true for ten months, which was also created by a surplus on goods and services accounts and the deficit in the income account (slightly smaller than last year) and current transfers account (slightly higher than last year). The financial account reflects the current account flows, reduced liabilities and increased assets reached almost 3 billion euro; capital was flowing out through direct and other investments, but flowing in through portfolio investments. Gross and net debt of Slovenia is decreasing.

AGREGATNO POVPRŠEVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Brez večjih sprememb v pričakovanem trošenju

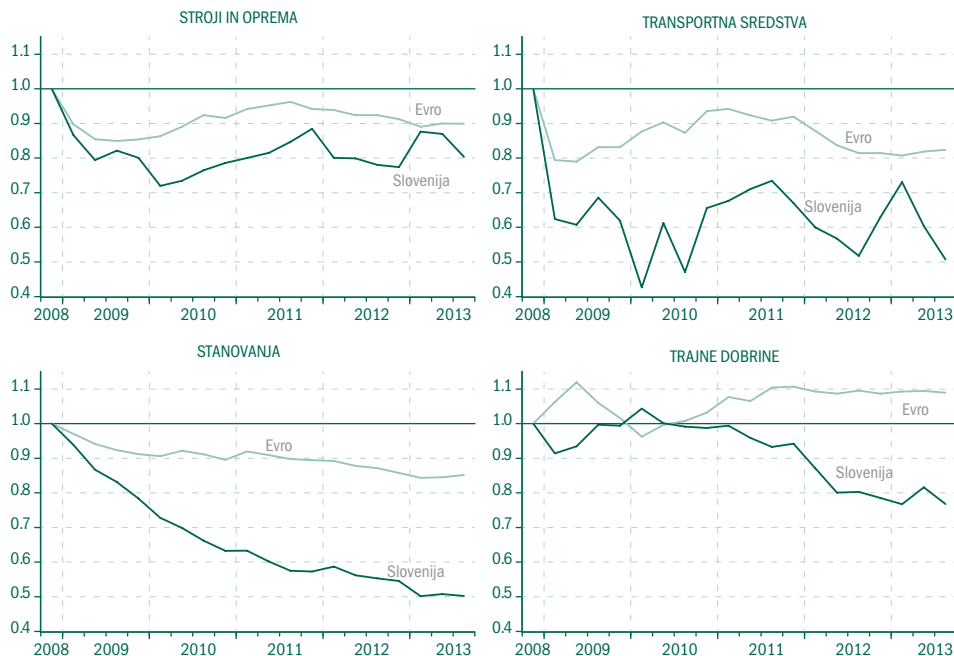
Mesečni podatki o končnem trošenju so dostopni do septembra. Skupno domače trošenje je septembra poraslo za 3.8%. Bolj dolgoročna dinamika se je prav tako izboljšala, čeprav je ostala negativna.

16

Istočasno so se septembra povečale vse komponente domačega trošenja! Trošenje prebivalstva se je povečalo za 0.9%, vendar se je bolj dolgoročna dinamika zmanjšala, padla je v negativne vrednosti. Medletna stopnja rasti se je sicer izboljšala, vendar je bilo to posledica slučajnega padca trošenja prebivalstva v lanskem septembru, torej učinka osnove. Investicije v osnovna sredstva so se povečale za 13.6%. Tudi bolj dolgoročna dinamika se je izboljšala (rast impulznega trenda je postala pozitivna). Tekoče trošenje države je prav tako opazno poraslo (za 4.3%), pri tem je bilo medletno povečanje še opazno večje. Tako veliko povečanje medletne stopnje je bilo posledica opaznega zmanjšanja (zelo nihajočega) trošenja države v lanskem letu, torej učinka osnove.

Podatki o izvoznem trošenju so dostopni do oktobra, ko se je izvoz Slovenije povečal za 5.2%. Porasla je tudi bolj dolgoročna dinamika izvoznega povpraševanja; rast impulznega trenda je postala pozitivna in zelo visoka (preko 10 na letni ravni).

Raven investicijskega povpraševanja

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Investicije; desezonirane vrednosti, normirane na zadnje četrletje 2008 (2008/IV=1).

17

Razen izvoznega povpraševanja so vse ostale oblike končnega trošenja še šibke. Bolj dolgoročna dinamika pri vseh še naprej niha in je nekaj časa pozitivna potem pa ponovno pade v negativne vrednosti. Zato je tudi raven vseh oblik končnega trošenja, razen izvoznega, še naprej bistveno nižja od ravni pred začetkom krize.

Največji zaostanek za obsegom trošenja pred začetkom krize še naprej kaže investicijsko trošenje. Ker je tudi v celotnem evro območju dosežena raven investicijskega trošenja izrazito nizka glede na obdobje pred krizo, je za primerjavo smiselno uporabiti relativno povečanje (glede na obdobje pred krizo) investicijskega trošenja v evro območju.

Razlike v krčenju posameznih vrst investicijskega povpraševanja po začetku krize so zelo velike. Daleč najbolj je padlo povpraševanje po novih gradbenih objektih. Tekoča dinamika krčenja se je sicer tudi pri investicijah v gradbene objekte umirila okoli 0, vendar je njeno zaostajanje za ravni pred krizo, zaradi intenzivnega štiriletnega krčenja, bistveno večje kot v evro območju. Če se primerja z ravni tik pred začetkom krize (v 2008/IV), potem, na primer, investicije v stanovanjske objekte v tretjem četrletju letos stagnirajo na ravni, ki je približno pol (50%!) manjša kot je bila v 2008/IV. Istočasno pa v evro območju investicije v

stanovanja v tretjem četrtletju letos sicer prav tako stagnirajo, vendar na ravni, ki je le 11% nižja kot je bila pred začetkom krize.

Investicije v transportna sredstva so se po izbruhu krize zelo hitro in močno skrčile, tako da že od sredine 2010 dalje nihajo okoli iste ravni, ki je 40% nižja, kot je bila pred krizo. Istočasno v evro območju investicije v transportna sredstva prav tako stagnirajo vendar okoli ravni, ki je približno 18% nižja, kot je bila pred začetkom krize.

18

Najmanjša razlika v ravni investicij v primerjavi z evro območjem je pri investicijah v opremo in stroje. Te so se od sredine 2010 precej popravile in se v letošnjem letu gibljejo okoli ravni, ki je 15% nižja, kot je bila pred začetkom krize. Istočasno investicije v stroje in opremo v evro območju nihajo okoli ravni, ki je približno 10% nižja kot je bila pred začetkom krize.

V strukturi trošenja prebivalstva se je, poleg investiranja v stanovanja, najbolj skrčilo še trošenje za trajne dobrine. Od konca lanskega leta niha okoli ravni, ki je približno 22% nižja kot je bila pred začetkom krize. Istočasno trošenje za trajne dobrine v evro območju sicer prav tako stagnira, vendar na ravni, ki je približno 8% višja kot je bila pred začetkom krize!

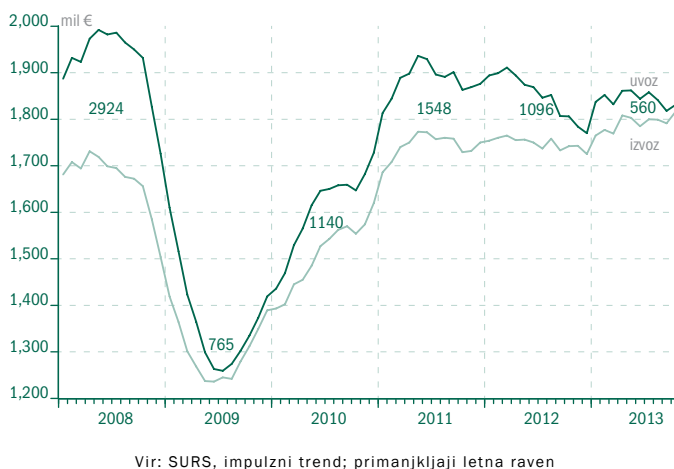
Pričakovano trošenje za nekaj naslednjih mesecev se opazno ne spreminja. Izvozno povpraševanje stagnira malenkost pod dolgoletnim povprečjem, na ravni, ki je zelo podobna kot v evro območju. Podobno velja tudi za skupno povpraševanje po proizvodih predelovalne dejavnosti. Še nadalje ostaja najbolj šibko pričakovano povpraševanje po storitvah, ki še naprej stagnira na ravni, ki je opazno nižja od dolgoletnega povprečja. Delež anketiranih, ki pričakujejo zmanjšanje trošenja presega delež tistih, ki pričakujejo povečanje povpraševanja po storitvah za skoraj za trideset odstotkov vseh anketiranih. Medtem ko pričakovano povpraševanje po storitvah v Sloveniji stagnira na nizki ravni, se v evro območju počasi povečuje. V gradbeništvu je pričakovano povpraševanje že doseglo dolgoletno povprečno raven; tako obseg aktivnosti kot število živih podjetij sta sicer pol manjša kot pred krizo, vendar se ustrezna pričakovanja popravljajo opazno hitreje kot v evro območju. V trgovini na drobno pričakovano povpraševanje še nadalje vztraja na dolgoletnem povprečju, ki ga je doseglo na začetku letošnjega leta.

V naslednjih nekaj mesecih je torej pričakovati nespremenjeno-sedanjo dinamiko rasti izvoznega trošenja, malo višjo dinamiko trošenja prebivalstva za blago, večje investicije v gradbene objekte ter nadaljevanje šibkega trošenja storitev.

2. Oktobra je bil blagovni saldo z EU pozitiven, z nečlanici EU negativen, kar ni običajno

Ob skorajda izravnani skupni bilanci je bil oktobra dosežen presežek v blagovni menjavi Slovenije z drugimi članicami EU in primanjkljaj v menjavi z drugimi državami. To je v nasprotju z običajnimi blagovnimi saldi. Medletne stopnje rasti so se nekoliko povečale.

Trgovinska menjava

19

Oktobrski izvoz je bil 1989 milijonov € (3.6% več kot oktobra 2012), uvoz 1992 milijonov € (enako kot v oktobru lani), kar pomeni primanjkljaj 3 milijone € oziroma 99.8% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi s članicami EU je bil oktobra izvoz 1516 milijonov € (5.8% več kot pred letom), uvoz 1503 milijone € (kar 7% manj kot leto prej), kar da presežek 13 milijonov € oziroma 100.8% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanicami EU je bil izvoz 473 milijonov € (2.7% manj kot leto prej), uvoz 489 milijonov € (22.0% več kot septembra 2012), kar pomeni primanjkljaj 16 milijonov € ali 96.7% pokritje uvoza z izvozom.

V desetih mesecih letos je znašal skupni izvoz Slovenije 18134 milijonov € (2.5% več kot v 2012), skupni uvoz 18460 milijonov € (0.3% manj kot v enakem obdobju 2012), kar da primanjkljaj 326 milijonov € oziroma 98.2% pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je odprema blaga v članice EU znašala 13636 milijonov € (2.4% več kot leto prej), prejem blaga iz članic EU 14560 milijonov € (2.2% manj kot leto prej), kar da primanjkljaj 924 milijonov € ali 93.7% pokritje prejema z odpremo blaga. V menjavi z nečlanicami EU je bil desetmesečni izvoz 4498 milijonov € (3.0% več kot leto prej), uvoz 3899 milijonov € (7.6% več), kar pomeni 599 milijonov € presežka oziroma 115.4% pokritje uvoza z izvozom.

Preglednica kaže, da so se gospodarstva EU v letu 2013 dejansko zapirala; zmanjšanje uvoza v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 je bilo večje od povečanj izvoza. Uvoz je v primerjavi z letom prej zmanjšalo sedemnajst članic, izvoz pa povečalo trinajst, večji izvoz od uvoza je imelo enajst članic, manjšega sedemnajst. Slovenija sodi med petnajsterico držav EU, ki so treh četrletjih imele večji izvoz kot leto prej, med enajst članic, ki niso zmanjšale uvoza, med sedem članic, ki so v treh četrletjih leta 2013 povečale trgovinski

presežek v primerjavi z letom poprej ter hkrati med enajst z več kot sto odstotno pokritostjo uvoza z izvozom.

Trgovinska menjava članic EU v razdobju januar-september 2013
milijarde evrov

	Skupen izvoz			Skupen uvoz			Trgovinska bilanca		Pokritost
	2012	2013	rast	2012	2013	rast	2012	2013	2013
Belgija	261.5	265.4	1%	254.9	253.8	0%	6.6	11.6	1.045
Bolgarija	15.4	16.6	8%	19.0	19.2	1%	-3.6	-2.6	0.865
Češka	91.4	89.7	-2%	82.1	79.1	-4%	9.3	10.6	1.134
Danska	61.5	62.3	1%	53.1	54.8	3%	8.4	7.5	1.136
Nemčija	823.2	817.8	-1%	679.6	669.5	-1%	143.6	148.3	1.222
Estonija	9.4	9.2	-1%	10.0	10.3	2%	-0.7	-1.0	0.893
Irska	69.5	64.6	-7%	37.1	36.1	-2%	32.5	28.5	1.789
Grčija	19.8	20.8	5%	36.5	35.2	-3%	-16.6	-14.5	0.591
Španija	170.2	178.3	5%	198.1	189.9	-4%	-27.9	-11.6	0.939
Francija	330.4	325.0	-2%	394.1	382.5	-3%	-63.7	-57.5	0.850
Hrvaška	7.1	6.6	-7%	12.2	12.1	-1%	-5.2	-5.5	0.545
Italija	290.5	289.5	0%	287.3	269.9	-6%	3.2	19.6	1.073
Ciper	1.0	1.1	10%	4.3	3.5	-19%	-3.3	-2.4	0.314
Latvija	7.9	8.0	2%	9.8	9.8	0%	-1.9	-1.8	0.816
Litva	16.4	18.1	10%	18.1	19.6	9%	-1.6	-1.5	0.923
Luksemburg	10.7	9.8	-9%	15.4	14.9	-3%	-4.7	-5.1	0.658
Madžarska	60.6	60.7	0%	55.3	55.9	1%	5.3	4.8	1.086
Malta	2.5	2.0	-19%	4.1	3.4	-15%	-1.6	-1.4	0.588
Nizozemska	377.2	371.8	-1%	342.3	331.3	-3%	34.9	40.5	1.122
Avstrija	97.1	97.6	1%	104.0	102.1	-2%	-6.9	-4.5	0.956
Poljska	106.9	112.8	5%	115.0	113.8	-1%	-8.0	-1.0	0.991
Portugalska	34.1	35.4	4%	42.1	42.1	0%	-8.1	-6.7	0.841
Romunija	33.5	36.5	9%	40.7	40.6	0%	-7.2	-4.2	0.899
Slovenija	18.8	19.2	2%	18.7	18.7	0%	0.1	0.5	1.027
Slovaška	46.4	47.8	3%	44.5	44.8	1%	1.8	3.0	1.067
Finska	42.8	41.5	-3%	44.6	43.2	-3%	-1.7	-1.8	0.961
Švedska	101.1	94.7	-6%	94.8	88.9	-6%	6.3	5.8	1.065
Vel. Britanija	276.6	311.2	13%	401.5	366.4	-9%	-124.9	-55.1	0.849

Vir: Euro area international trade in goods surplus 17.2 bn euro, Eurostat newsrelease, 16. December 2013

3. Rahla otoplitev gospodarske klime

Gospodarska klima se je v novembru nekoliko otoplila. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi je njen kazalnik v novembru zrasel za odstotno točko, od novembra lani je višji za 9 odstotnih točk, hkrati pa je njegova vrednost za 10 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Na novembrsko izboljšanje

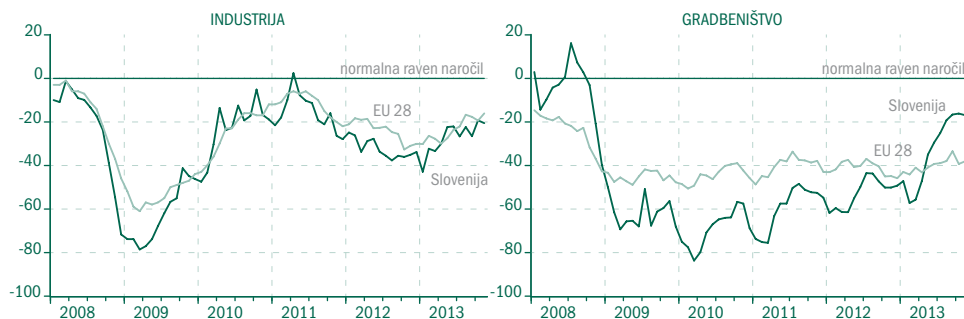
gospodarske klime je vplivalo zvišanje vrednosti kazalnika zaupanja v predelovalnih in storitvenih dejavnostih.

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih v novembru 2013 je bila za dve odstotni točki višja kot predhodni mesec, glede na november lani je bila višja za 12 in hkrati enaka kot dolgoletno povprečje. Vrednosti vseh kazalnikov stanj in pričakovanj za naslednje tri mesece so se v primerjavi z oktobrom zvišale.

Stagnacija optimizma v storitvenih dejavnostih se je ustavila, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v novembru za 3 odstotne točke višja kot predhodni mesec, toda hkrati za 25 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja; v primerjavi z novembrom lani je bila njegova vrednost višja za 9 odstotnih točk.

21

Naročila v industriji in gradbeništvu

Vir: SURS

Zaupanje v gradbeništvu je v novembru ostalo na enakem nivoju kot predhodni mesec, v primerjavi z lanskim novembrom pa je bila vrednost kazalnika zaupanja za 21 odstotnih točk višja, hkrati pa tudi za odstotno točko višja od dolgoletnega povprečja. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece so se v primerjavi z oktobrom večinoma znižale. Novembra je bil glavni omejitveni dejavnik v gradbeništvu velika konkurenca v dejavnosti, s čimer se je spopadalo 40% gradbenih podjetij.

Vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno se je v novembru glede na oktober znižala kar za 19 odstotnih točk, glede na november lani pa je bil kazalnik nižji za 2 odstotni točki. V novembru je bil delež podjetij v trgovini na drobno, ki jih tare preizko povpraševanje kar 57%, polovica podjetij pa je kot omejitveni dejavnik navedlo visoke stroške dela.

Gospodarska klima v EU28 se je novembra v primerjavi z enakim obdobjem lani večinoma izboljšala. Izjema je le trgovina na drobno, kjer so se po podatkih Eurostata v novembru

2013 naročila glede na mesec poprej znižala za 4,5 odstotne točke, glede na november lani pa so višja za dobri 2 odstotni točki. Glede na november lani so se v letošnjem novembru za 6,7 odstotne točke zvišala naročila v gradbeništvu, pričakovanja v predelovalnih dejavnostih pa so se izboljšala za 15 odstotnih točk. Splošni poslovni optimizem se je v novembru v celotni evropski osemindvajseterici zvišal in sicer za 0,1 odstotne točke, v primerjavi z lanskim novembrom pa je višji za 11 odstotnih točk.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

22

4. Industrijska produkcija nekoliko nižja

Industrijska produkcija se je v medletni primerjavi znižala. Po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a je bila v oktobru za dobro polovico odstotka nižja kot oktobra lani. Vendar impulzni trend kaže, da se je v oktobru industrijska produkcija zviševala po stopnji 0,86%. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v oktobru za 0,6 odstotka višje kot v mesecu prej, v primerjavi z lanskim oktobrom pa za dobrih 6 odstotkov nižje.

Dejavnost rudarstva se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v letošnjem oktobru v primerjavi z oktobrom 2012 zmanjšala za 5,5%. Impulzni trend pa kaže, da se je v oktobru dejavnost rudarstva zviševala po stopnji 1,16%.

Produkcija predelovalnih dejavnosti se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v oktobru glede na oktober 2012 znižala za 1,3%, impulzni trend pa kaže, da se je v oktobru aktivnost v predelovalni industriji zviševala po stopnji 1,05%.

Podatki Eurostata kažejo, da je v oktobru glede na september industrijska produkcija v EU28 upadla za 0,7%, na območju evra (EA17) pa za 1,1%. Glede na oktober lani pa je v letošnjem oktobru industrijska produkcija v EU28 porasla za 0,8%, na območju evra pa za 0,2%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v oktobru glede na mesec poprej zrasla v enajstih, padla pa v dvanajstih državah in sicer največ na Irskem (-11,6%), na Malti (-7,4%) in na Nizozemskem (-3,5%), največjo rast industrijske produkcije pa so v omenjenem obdobju zabeležili v Litvi (2,2%).

5. Upad domačega turističnega povpraševanja se še nadaljuje, gradbeništvo se pobira

Po podatkih SURS-a je bila vrednost opravljenih gradbenih del oktobra za slabih 8 odstotkov višja od vrednosti v septembru. Vrednost opravljenih gradbenih del se je v letošnjem oktobru v primerjavi z oktobrom lani zvišala za dobrih 27%, hkrati pa tudi impulzni trend opravljenih gradbenih ur kaže navzgor in sicer rast po 1,28%.

Število turističnih prenočitev se je povečalo. Septembra jih je bilo za 3,2% več kot v enakem mesecu leta 2012, skupno število prenočitev se je v devetem mesecu letos zviševalo po mesečni stopnji 1,18%. Pri tem je prišlo do porasta tujega turističnega povpraševanja, saj je v septembru število turističnih prenočitev tujih gostov glede na september 2012 poraslo za 6,4%. Impulzni trend prenočitev tujih gostov v septembru kaže pozitivno rast po stopnji 1,65%. Hkrati se je število prenočitev domačih gostov septembra zmanjšalo in sicer za 3,5% glede na september lani; tudi impulzni trend prenočitev domačih gostov v septembru kaže krčenje 0,88%.

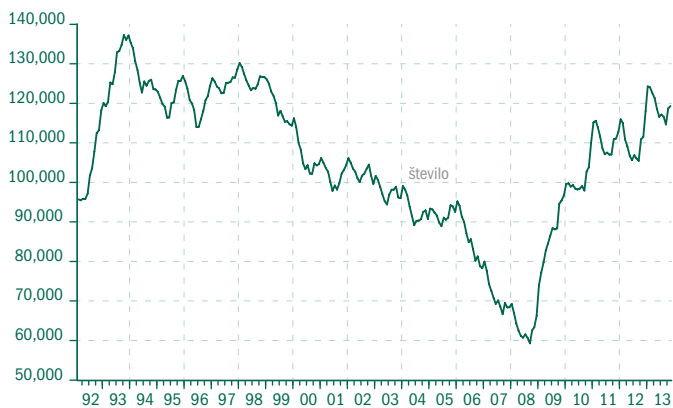
Podatki SURS-a o transportu za oktober 2013 kažejo, da je bilo v javnem cestnem prevozu prepeljanih za 11% več, v zračnem prevozu pa za 13% več potnikov kot oktobra lani, število opravljenih potniških kilometrov je bilo v zračnem prevozu za 2% večje. Potniški promet na brniškem letališču se je v oktobru glede na oktober 2012 povečal za 16%. V oktobru 2013 je bilo v pristanišču Koper pretovorjenih za 30% več blaga kot v oktobru lani.

6. Brezposelnost znova nekoliko večja

Na trgu dela se je stanje nekoliko poslabšalo. Število aktivnih prebivalcev se je oktobru 2012 povečalo na 916685 oziroma za 6493 oseb glede na mesec prej, glede na lanski oktober pa se je število zmanjšalo za dobrih tisoč oseb oziroma 0,1%. V oktobru je bilo v Sloveniji 797964 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na september se je število delovno aktivnih povečalo za 2441 oseb oziroma 0,3%, glede na oktober lanskega leta pa se je to število zmanjšalo za slabih 9 tisoč oseb oziroma 1,1%. Med zaposlenimi pri pravnih osebah, ki jih je bilo slabih 93% vseh, se je njihovo število v primerjavi z oktobrom lani zmanjšalo za 1,4 odstotka, število zaposlenih pri fizičnih osebah pa za 5 odstotkov. Med samozaposlenimi je bilo 58% samostojnih podjetnikov posameznikov, njihovo število se je v samem oktobru povečalo za 798, od oktobra lani pa se je število povečalo za 1969 oseb oziroma 3,6%.

Po podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec novembra registriranih 119313 brezposelnih oseb, kar je za 592 oseb oziroma 0,5% več kot ob koncu oktobra, v primerjavi z novembrom 2012 pa je bilo brezposelnih več za 7842 oziroma 7%. V letošnjem novembru se je na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 9123 oseb, kar je slabo tretjino manj kot v oktobru in 9% manj kot novembra lani. Med novo prijavljenimi je bilo 2035 iskalcev prve zaposlitve, 1713 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 4140 brezposelnih zaradi izteka zaposlitve za določen čas. Odliv iz brezposelnosti je novembra znašal 8531 oseb, med katerimi se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 5196, kar je 3% manj kot oktobra, v primerjavi z novembrom 2012 pa je bilo zaposlitev več za dobra dva odstotka.

Iskalci dela

Vir: ZRSZ

Po podatkih Eurostata je bila oktobra 2013 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA17) 12,1%, kar je glede na mesec poprej upad za 0,1 odstotne točke ter 0,4 odstotne točke več kot v oktobru 2012. V celotni evropski osemindvajseterici (EU28) je bila stopnja brezposelnosti v oktobru letos 10,9% in se je glede na enak mesec lani povečala za 0,2 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo v oktobru 2013 v EU28 26,7 milijona brezposelnih, od tega 19,3 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v oktobru 2013 najnižjo stopnjo brezposelnosti imeli v Avstriji (4,8%) in v Nemčiji (5,2%), najvišjo pa v Španiji (26,7%) in v Grčiji, za katero avgustovski podatek znaša 27,3%.

CENE, PLAČE IN STROŠKI DELA

7. Inflacija se še naprej znižuje

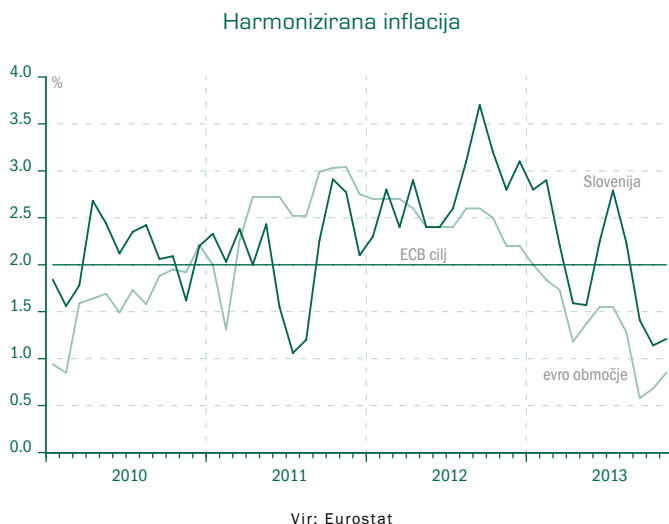
Življenjski stroški so decembra padli za 0,9%. opazno se je zmanjšala tudi bolj dolgoročna dinamika cen, saj je medletna rast padla z 1,3% v novembru na 0,7% v decembru.

Decembra so se zmanjšale cene tako blaga kot storitev, vendar storitev precej več, saj so padle za 1,1%. Bolj dolgoročna (medletna) rast je bila zelo podobna pri obeh (0,7% oziroma 0,6% letno).

Pri večini skupin proizvodov so se cene decembra znižale. Izjema so bile le cene skupine hrane in brezalkoholnih pijač, stanovanja, prevoza in izobraževanja. Zaradi sezonskih razprodaj so se cene najbolj znižale pri obleki in obutvi (pri obutvi za 4%, pri oblekah in

tkaninah pa za preko 7%). Takšen padec cen obleke in obutve je skupno rast življenjskih stroškov zmanjšal za 0.5 odstotne točke. Precej (za 0.3 odstotne točke) je mesečno inflacijo zmanjšalo tudi znižanje cen dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Decembrsko rast cen so povečevali predvsem dražji naftni derivati ter zelenjava, eni in drugi so k skupnemu indeksu življenjskih stroškov dodali po 0.1 odstotne točke.

Tudi harmoniziran indeks, ki kaže v EU primerljivo rast cen, se je decembra znižal; medletna rast harmoniziranega indeksa se je zmanjšala na 0.9%, torej na dinamiko novembrske medletne rasti cen v celotnem evro območju. V drugi polovici leta nekaj hitrejša rast cen (v Sloveniji glede na evro območje) je bila posledica predvsem bolj intenzivnega zmanjševanja cen energentov v evro območju. Enodgenizirana rast cen (osnovna inflacija) je bila zadnje mesece v Sloveniji že tako enaka kot v evro območju. Novembra, na primer, je bila osnovna inflacija v Sloveniji in v evro območju 1.2%.

Proizvajalčeve cene se umirjajo (oziroma padajo) še bolj intenzivno kot cene življenjskih potrebščin. Zadnji podatki so za november, ko so se proizvajalčeve cene v mesecu dni zmanjšale za 0.1%, bolj dolgoročno pa za 0.7%. Zmanjšale so se proizvajalčeve cene proizvodov za domači in tuji trg. Bolj dolgoročno so se cene proizvodov za izvoz celo bolj zmanjšale od proizvajalčevih cen za domači trg. Le malo bolj spodbudna je bila dinamika proizvajalčevih cen za trge izven evrskega območja, saj so tam cene novembra praktično stagnirale, vendar bolj dolgoročno tudi tu ni razlike (medletna rast cen proizvodov za trge izven evro območja je bila novembra prav tako negativna).

Cenovna pričakovanja v naslednjih nekaj mesecih ne kažejo bistvenih sprememb v dinamiki cen. Cenovna pričakovanja so najmočnejša pri cenah življenjskih potrebščin blaga, kjer so

že skoraj leto dni opazno višja od dolgoletnih povprečnih pričakovanj (delež anketiranih podjetij, ki pričakuje povečanje cen, presega delež tistih, ki pričakuje zmanjšanje cen za preko 20% vseh anketiranih). Cenovna pričakovanja pri proizvajalčevih cenah se prav tako ne spreminjajo, saj na dolgoletnem povprečju stagnirajo že več kot pol leta. Le pri storitvah so cenovna pričakovanja, tako kot že več kot leto dni, opazno pod dolgoletnim povprečjem (delež anketiranih podjetij, ki pričakuje znižanje cen, za okoli 5% vseh anketiranih presega delež tistih, ki pričakujejo povečanje cen).

26

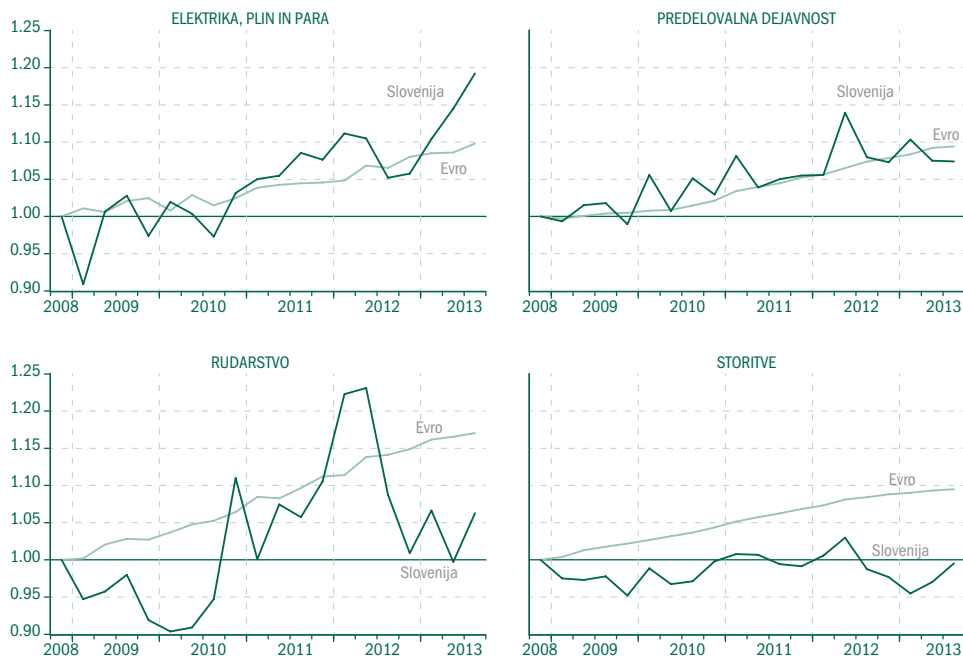
V zadnjem mesecu so se cene surovin v evrih povečale za 0.5%. Najbolj so se podražile nafta in kovine (prve so se v evrih povečale za 2.6%, druge pa za okoli 1.9%), najmanj hrana in zlato, kjer so se cene znižale (v evrih za 0.1% oziroma 0.8%). Bolj dolgoročno se cene surovin še naprej zmanjšujejo. V evrih so v letu dni padle za 15.2%, najbolj cene zlata in hrane (v evrih za 30% oziroma 18%), najmanj pa cene neprehrambenih kmetijskih proizvodih, ki so padle za 5%. Le cene nafte so v letu dni porastle (v evrih za 7.4%).

8. Opazno povečanje oktobrskih plač

Povprečne plače so oktobra porasle za 2.1%. Glavnina povečanja ni bila sezonska, saj se je medletna rast povprečnih plač iz padanja po okoli -0.7% (v avgustu in septembru) povečala na + 0.7%.

Oktober je bil po daljšem razdobju mesec, ko so se povprečne plače povečale v večini dejavnosti. Zmanjšale so se (za 0.3%) le v izobraževanju. Najbolj so ponovno porastle v oskrbi z električno energijo, plinom in paro (za prek 10%) in v rudarstvu (za prek 8%). V državi so se plače malo povečale (v administraciji za 0.8%, v zdravstvu za 0.5%, medtem ko so v izobraževanju padle). Tudi medletno oktobrsko povečanje povprečnih plač je bilo več kot sezonsko v večini sektorjev, saj se je medletna stopnja plač povečala v večjem delu dejavnosti. Najvišja je bila v rudarstvu in oskrbi z električno energijo, plinom in paro (kjer so povprečne plače porasle za 5.1% oziroma 7.4%). Bolj dolgoročno so plače najbolj zaostale v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (za 2.1%). Plače so bile nižje kot pred letom dni tudi v izobraževanju in zdravstvu (za okoli 1.6%), medtem ko so v ožji državi (administraciji) porasle za 0.8%!

Stroški dela v gospodarstvu

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Enotni stroški dela; normalizirani na začetek krize (2008/IV=1); desezonirani podatki

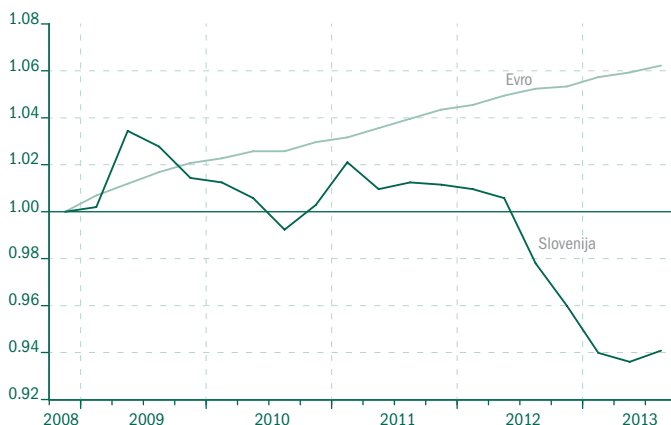
27

Oktobrski obrat pri plačah je bil opazno velik, vendar je do krepitve (prenehanju padanja) stroškov dela prišlo že pred oktobrom (v tretjem četrtletju). Na dlani je, da je obrat v dinamiki stroškov dela najizrazitejši v dejavnosti proizvodnje električne energije, plina in pare; podobno je kazalo tudi zelo močno oktobrsko povečanje (medletno in tekoče) povprečnih plač. Medtem ko so se stroški dela v tem sektorju v Sloveniji do začetka letošnjega leta gibal približno z enako dinamiko kot v evro območju, so letos močno pospešili (glede na stroške dela istega sektorja v evro območju, saj so letos porasli za okoli 9%). Tako so bili v tretjem četrtletju 2013 v Sloveniji stroški dela v proizvodnji električne energije, plina in pare že za skoraj 10% višji od ustreznih stroškov dela v evro območju (glede na obdobje tik pred začetkom krize).

V predelovalni dejavnosti se enotni stroški dela glede na evro območje še naprej zmanjšujejo, saj stagnirajo približno na ravni, ki so jo dosegli v drugem četrtletju lani (okoli 8% nad ravniyo pred krizo), medtem ko v evro območju še naprej rastejo po približno 0.6% na četrtletje. Podobno je tudi v rudarstvu in storitvah, čeprav je v obeh dejavnostih v tretjem četrtletju prišlo do nekaj večjega povečanja enotnih stroškov dela (glede na povečanje v evro območju). V obeh namreč enotni stroški dela zadnjih nekaj četrtletij nihajo okoli

nespremenjene vrednosti (pri rudarstvu okoli 2.5% nad, pri storitvah pa okoli 2% pod ravniyo pred krizo) in zato počasi zaostajajo za ustreznimi stroški dela v evro območju, ti namreč v obeh primerih enakomerno naraščajo po približno 0.6%-0.7% na četrtletje.

Stroški dela v državi

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Enotni stroški dela; normalizirani na začetek krize (2008/IV=1); desezonirani podatki

V širši državi enotni stroški dela še naprej stagnirajo na ravni, ki je približno 6% nižja kot pred krizo in zato vse bolj zaostajajo za ustreznimi enotnimi stroški dela v evro območju, saj ti še naprej enakomerno naraščajo po približno 0.3% na četrtletje.

FINANČNA GIBANJA

9. Sezona in premik timinga vplačil skrčili davčni donos v novembru

Javnofinančni prihodki so se novembra zmanjšali za 6.3%. Poslabšala se je tudi bolj dolgoročna dinamika; impulzni trend je postal negativen, tako da so javnofinančni prihodki novembra trendno padali po okoli 3% na leto.

Neposredni davki in ostali prihodki so se povečali za 3.7%, navkljub temu se je ustrezna bolj dolgoročna dinamika zmanjšala. Impulzni trend se je namreč opazno znižal, vendar je še vedno presegal 10% letno. Opozoriti velja, da manj negativna medletna stopnja ne kaže dogajanja v letošnjem letu temveč premik v timingu vplačil v lanskem oktobru – visoko oktobrsko vrednost v 2012, torej učinek osnove primerjave. Osnovne davčne oblike neposrednih davkov se novembra niso bistveno spreminjale. Davek od dohodkov

pravnih oseb in dohodnina sta bila skupno malenkost višja kot oktobra in bistveno nižja kot v 2012 letu. Takšen izpad v primerjavi z lanskim letom so nadomestili prispevki za socialno varnost, ki so novembra porasli (v primerjavi z oktobrom) za približno 1.7% in močno presegli vrednosti v lanskem novembru. Še naprej se povečujejo tudi ostali prejemki (administrativne kazni, takse in prihodki upravnih organov), ki so novembra presegli 88 milijonov in bili tudi za okoli 16% večji kot lani v istem mesecu.

Domači davki na blago in storitve so se novembra močno (za približno eno četrtno) zmanjšali. Močno je padla tudi ustrezna bolj dolgoročna dinamika (rast impulznega trenda je postala negativna). Zmanjšala sta se (za približno enako, okoli 50 milijonov) tako davek na dodano vrednost kot trošarine. Opazen padec davka na dodano vrednost je predvsem posledica izrazite novembrske sezone, v (precej) manjši meri pa tudi premika timinga vplačil. Tako lani kot predlani se je namreč novembra davek na dodano vrednost zmanjšal za okoli 15%, torej tako kot letos; to potrjuje tudi (podobno) medletno povečanje davka na dodano vrednost v oktobru in novembru (14.7% oziroma 13.4%). Razlika verjetno izvira iz premika timinga vplačil, saj obseg pobranega davka na dodano vrednost od uvoza, pri katerem praktično ni premikov v timingu vplačil, kaže manjši padec v novembru glede na oktober kot v predhodnih dveh letih (letos -5.3%, lani -6.0%) in večje novembrsko medletno povečanje (oktobra 6.2%, novembra 7.1%). Zmanjšanje trošarin je posledica predvsem timinga vplačil pa tudi porasta cen nafte.

10. Krediti oktobra še hitreje navzdol, stabilizacija depozitov se nadaljuje

Skupni krediti podjetjem (nefinančnim korporacijam) in prebivalstvu so se oktobra zmanjšali za 1.6%. Mesečni padec je bil precej večji od dosedanjega, zato se je tudi bolj dolgoročna dinamika, ki se je v letošnjem letu sicer že ustalila, nenadoma opazno poslabšala, padla je z -7.3% na -8.5%.

Ponovna pospešitev padanja kreditov je omejena predvsem na kredite podjetjem. Ti so oktobra padli za 2.3%, tako da se je ustrezna medletna stopnja rasti zmanjšala z -9.3% na -10.8%. Pri kreditih prebivalstvu je bila pospešitev padanja kreditov komaj opazna. Dodaten padec kreditov je pričakovan (glej GG avgust, 2013, št. 460), saj je verjetno v veliki meri posledica izbranega načina in še zlasti timinga administrativnega zapiranja dveh bank. Druge banke, namreč zaradi istočasnega povečevanja kapitalskih zahtev regulatorja niso v stanju v zelo kratkem roku absorbirati nenadnega povečanja povpraševanja po kreditih, torej prevzeti strank, ki so v bankah v likvidaciji ostale brez kreditne podpore.

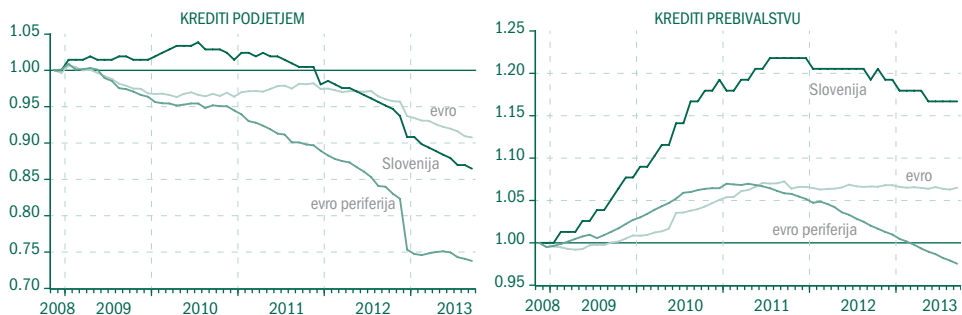
Medletna rast kreditov in depozitov

Vir: BS; lastni izračuni
Opomba: Medletne stopnje rasti za mesece

Skupni depoziti (prebivalstva in podjetij) so oktobra ostali praktično nespremenjeni, bolj dolgoročna dinamika pa se je ponovno okrepila. Stabilizacija (popravljanje) dinamike depozitov se tako še naprej nadaljuje; to se dogaja že vse od tretjega četrtertletja 2012 dalje, izjema je bil le padec marca letos, ob povečanju negotovosti zaradi ciprskih dogodkov. Popravljanje depozitov poganjajo izjemno visoko viški v tekočih transakcijah, ti so namreč vir opazne rasti depozitov podjetij, v oktobru so tako porastli za 1.1% in so bili kar za 7.8% višji kot pred letom dni. Depoziti prebivalstva se namreč še naprej počasi zmanjšujejo ali stagnirajo, oktobra so bili za 2% (tako kot septembra) nižji kot pred letom dni.

Kreditni podjetjem in prebivalstvu

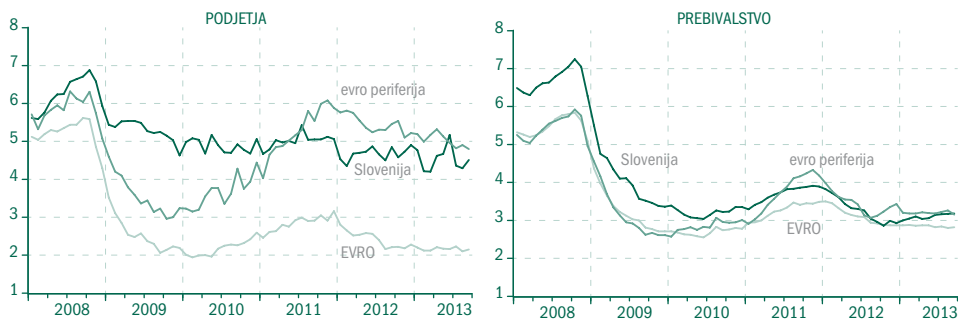

Vir: ECB; lastni izračuni
Opomba: Krediti podjetjem in prebivalstvu; normirano na 2008/IV; za države s pomočjo je dana mediana vrednosti

Obrestne mere na grosističnem trgu se malo spreminjajo, tako tudi novembra ostaja tri mesečni euribor pri 0.22, šestmesečni pri 0.33 in enoletni pri 0.52. Majhne so tudi spremembe pri detajlističnih obrestnih merah (podatki so do oktobra). Pri posojilih

prebivalstvu se zadnja dva mesece ni nič spremenilo, ne v Sloveniji ne v evro območju. Pri posojilih podjetjem so obrestne mere za večje zneske malo porasle (v povprečju za 0.2 točke), za zneske pod milijon pa približno za enako padle. Pri depozitih so se obrestne mere za daljša razdobja (preko enega leta) malo zmanjšale (v povprečju za 0.2 točke), za krajša pa ostale nespremenjene.

Posojilne obrestne mere

Vir: ECB; lastni izračuni

Opombe: Posojilne obrestne mere v Sloveniji, v evro območju in evrski periferiji; obrestne mere so stilizirane za nove posle: za prebivalstvo je navedena obrestna mera za stanovanjske kredite do 5 let, do enega leta fiksna; za podjetja je navedena obrestna mera za posojila preko 1 milijon, do enega leta fiksna; za države s pomočjo so prikazane mediane ustreznih vrednosti

31

Med tem ko ostajajo posojilne obrestne mere za prebivalstvo podobne kot v evro območju, pa so posojilne obrestne mere za podjetja še naprej opazno višje kot v povprečju evro območja, vendar istočasno nižje kot v državah, ki so prejele pomoč. Ni pričakovati, da bi se po dokapitalizaciji bank kaj spremenilo, dokler se banke ne bodo začele ponovno ukvarjati s svojo osnovno dejavnostjo - kreditnim posredovanjem, dokler torej ne bodo bilance uspeha začele izboljševati z obsegom aktivnosti. Kdaj bo do tega prišlo, pa je za enkrat še zelo vprašljivo, saj postaja v Sloveniji kreditno posredovanje zadnja leta, vse bolj postranska dejavnost bankirjev. Če se bo ukrepanje nosilcev ekonomske politike končalo z dokapitalizacijo bank (in pregledovanjem kreditnih map), bo tako ostalo tudi vnaprej. To lepo ilustrira dinamika kreditov v državah s pomočjo; v evrski periferiji so namreč obsežne dokapitalizacije bank prej poslabšale kot izboljšale dinamiko kreditov.

11. Presežek v tekoči plačilni bilanci je bil v oktobru nekaj pod mesečnim povprečjem

Tekoča plačilna bilanca dosega v desetih mesecih povprečno skoraj 200 milijonski mesečni presežek. V oktobru je podpovprečen, a še vedno velik, saj je znašal 181.32 milijonov € (v enakem mesecu 2012 je bil 196.5 milijonov €). Saldo je rezultat presežka v blagovni menjavi 76.9 milijonov € (oktobra lani 43.1 milijonov €), presežka v storitveni bilanci 149.5

milijonov € (182.9 milijonov €), primanjkljaja v dohodkih faktorjev -295.9 milijonov € (-284.5 milijonov €) in presežka neto tekočih transferov 1.1 milijonov € (-21.2 milijonov €).

Plačilna bilanca

	januar-oktober		oktober	
	2012	2013	2012	2013
I. Tekoči račun	873,6	1.995,40	196,5	181,3
1. Blago	-91	716,2	43,1	76,9
2. Storitve	1.572,30	1.756,70	182,9	149,5
Transport	542,9	550,0	59,8	53,5
Potovanja	1172,5	1194,0	111,0	114,5
3. Dohodki	-518,8	-352,6	-8,4	-46,3
od dela	295,8	304,8	40,6	27,5
od kapitala	-814,6	-585,5	-49,0	-73,9
4. Tekoči transferi	-89	-125	-21,2	1,1
II. Kapitalski in finančni račun	-1.106,70	-2.839,50	-384,4	-384,3
A. Kapitalski račun	-55,1	-67,1	-12,8	9,8
B. Finančni račun	-1.051,60	-2.772,40	-371,7	-394,1
1. Neposredne naložbe	283,0	-420,6	-45	294,9
2. Naložbe v vrednostne papirje	-107,4	1.785,10	1.674,30	-23,5
3. Finančni derivativi	-118,7	-376,4	-44,5	-59
4. Ostale naložbe	-1.146,40	-3.725,50	-1.982,30	-607,2
4.1. Terjatve	-1.650,00	-2.210,10	-294,1	-439,3
4.2. Obveznosti	503,6	-1.515,40	-1.688,20	-167,9
5. Mednarodne denarne rezerve	37,8	-35	25,8	0,7
III. Neto napake in izpustitve	233,2	844,1	187,9	203

Vir: Banka Slovenije

Po začasnih podatkih Banke Slovenije je bil v desetih mesecih 2013 pozitivno saldo tekoče plačilne bilance 1995.4 milijonov € (v enakem obdobju 2012 je znašal 873.6 milijonov €). Še naprej ostaja nepojasnen velik popravek bilance zaradi neto napak in izpustitev (844.1 milijonov € letos, samo 233.2 milijonov € v enakem obdobju lani). Pri tem je bil blagovni presežek 716.2 milijonov € (lani primanjkljaj 91.0 milijonov €). Storitveni presežek je znašal v desetih mesecih kar 1756.7 milijonov € (lani 1572.3 milijonov €), pri čemer je bil med večjimi postavkami presežek v transportu 550 milijonov €, v turizmu pa 1194 milijonov €. Primanjkljaj v dohodkih faktorjev je znašal v desetih mesecih letos 352.6 milijonov € (lani 518.8 milijonov €), v neto tekočih transferih pa 125.0 milijonov € (lani 89.0 milijonov €).

Kapitalski in finančni račun ustrezno odslíkava tekoče plačilnobílančne tokove. V desetih mesecih letos je znašalo zmanjšanje obveznosti oziroma povečanje terjatev na kapitalskem in finančnem računu 2839.5 milijonov € (v enakem razdobju lani -1106.7 milijonov €). Neto neposredne naložbe so znašale -420 milijonov € (lani 283.0 milijonov €), zadolžitve preko naložb v vrednostne papirje 1785.1 milijonov € (lani za -107.4 milijonov €), neto obveznosti iz ostalih naložb pa -3725.5 milijonov € (lani za -1146.4 milijonov €). Mednarodne rezerve pri Banki Slovenije so se v desetih mesecih letos zmanjšale za 35.0 milijonov €, v enakem obdobju lani pa povečale za 37.8 milijonov €.

Po podatkih iz novembrskega Biltena Banke Slovenije je znašal konec septembra 2013 bruto zunanji dolg Slovenije 39712 milijonov € (pri čemer je bilo 51.8% javnega in javno garantiranega dolga),neto zunanji dolg pa 12170 milijonov €. Oba sta manjša za 354 oziroma 293 milijonov € od stanja v avgustu. Mednarodne rezerve Banke Slovenije so konec oktobra znašale 710.8 milijonov €, kar je 8 milijonov € manj kot mesec prej.